

Marc Reynebeau over het Nationaal Biografisch Woordenboek deel 19: interview door Heidi Lenaerts in het programma Babel, 8 december 2009, 18.12 uur.

Heidi Lenaerts: Marc Reynebeau, goeie avond. We hebben je wat huiswerk gegeven: het 19de deel van het Nationaal Biografisch Woordenboek. Wat voor een boek is dat?

Marc Reynebeau: Ja, dat is een heel curieus boek. Het is eigenlijk een relict uit het verleden, maar wat je hier hebt is... over, ja, een aanzienlijk aantal bladzijden, meer dan duizend bladzijden, heb je hier biografieën van Belgen of althans van mensen die in onze geschiedenis een rol hebben gespeeld. De idee is van alle belangrijke mensen te verzamelen in dit soort boeken en dat is nu al 19 afleveringen lang dat dit gebeurt.

HL: Ja, dat klopt, het is het 19de deel. Wat is de geschiedenis van dit boek eigenlijk?

MR: Wel, eigenlijk gaat dit terug tot de 19de eeuw, want in 1864 is het eerste deel verschenen van wat toen nog de Biographie Nationale heette. Eigenlijk, je moet weten, België was toen... bestond nog niet zo lang, was pas opgericht, men was zeer geïnteresseerd in geschiedenis in het België van toen (trouwens ook nog in andere landen), met de idee "hoe ouder iets is, hoe respectabeler het is", en dus moest men een Pantheon hebben (in Frankrijk hebben ze dat letterlijk, een Pantheon, maar bij ons hebben we dat op papier), een Pantheon van alle grote Belgen, zeg maar, alle mannen - want het waren meestal mannen - die de geschiedenis gemaakt hebben en men is toen begonnen met zo'n Biographie Nationale en er zijn in totaal 44 delen van verschenen. Dat is nu een onoverzichtelijke hoop, maar je kan het allemaal op het internet vinden, trouwens, ze staan allemaal in PDF'en daar te bezichtigen.

HL: Wel je zegt dat nu: je kan het allemaal op het internet vinden. Voor wie is dit boek eigenlijk? Want al die informatie vindt je natuurlijk op het internet.

MR: Mja, je vindt wel die, laat ons zeggen feitelijke informatie over die biografieën (waar geboren, waar gestorven, wat hebben ze gedaan), maar dit zijn tamelijk uitvoerige biografieën. Op het internet zijn die meestal nogal beknopt. Wat je hier hebt, zeker in die Biographie Nationale en nu in dit Nationaal Biografisch Woordenboek, zijn zeer uitgebreide, eigenlijk wetenschappelijke biografieën of biografische schetsen. Dus het is toch wel iets meer dan wat je gewoonlijk op het internet vindt. De Biographie Nationale heeft men gewoon als een historisch relict op het internet gezet. Het zijn gewoon PDF'en gemaakt van de oorspronkelijke teksten, maar die moesten dus natuurlijk ook bijgewerkt worden en dat vindt je dus hier in het Nationaal Biografisch Woordenboek en er bestaat ook een Franstalige tegenhanger van.

HL: Mm, en wat moet je doen om er in te staan? Wanneer ben je belangrijk genoeg?

MR: Wel, je moet belangrijk zijn, dat is het eerste, of althans, je moet belangrijk zijn in de ogen van de redactie, en wat je toch wel merkt, vroeger, zeker in die ouwe 19de-eeuwse versie waren het allemaal grote staatslui, clerici, ook veel godsdienstige figuren, beroemde schrijvers, maar nu is dat toch allemaal sterk verbreed, en het valt mij op in dit deel, in het 19de deel van het Nationaal Biografisch Woordenboek: meer dan de helft gaat over de 20ste eeuw. Terwijl je vroeger de idee had: je moet al lang dood zijn vooraleer men kan weten dat je echt respectabel bent, enfin, je moet nu ook wel dood zijn om in het boek te mogen, maar toch: dus meer dan de helft is 20ste eeuw, bovendien ook niet meer de grote figuren van vroeger. Enfin, die staan er nog wel in hoor, heel interessant hierin is trouwens een biografie

van koning Boudewijn. Maar er zijn ook veel figuren uit laat ons zeggen de bredere populaire cultuur, Soeur Sourire is de meest markante figuur, denk ik, maar ook zo iemand als een persfotograaf, Johnny Harsch, die een aantal jaren geleden gestorven is, ik heb die man nog gekend, en nu staat hij in het Nationaal Biografisch Woordenboek.

HL: Je noemde al Soeur Sourire. Maar staan er veel vrouwen in?

MR: Jaja, er staan veel vrouwen in. Tien procent. En Heidi, wees blij, dat het tien procent is. Want tot nu toe was het gemiddelde 4,1 procent. Dus men heeft toch echt wel zijn best gedaan om er wat vrouwen bij te halen. En je weet, men zegt altijd: geschiedenis is een kwestie van “dead white males” en dat is voor een stuk wel zo natuurlijk, maar ook omdat het over de 20ste eeuw gaat of toch voor de helft over de 20ste eeuw, heb je natuurlijk wel het feit dat vrouwen belangrijker zijn geworden.

Maar ook, ja, een heel interessant iemand die er in staat is Honorine Deschrijver, die niemand kent, maar die had een modehuis en die heeft, o.m. via haar man trouwens, alle grote modernistische kunstenaars van het begin van de vorige eeuw gekend. Tot en met Louis Paul Boon kwam daar aan huis. Maar die had een modezaak, de modezaak Norine, die was heel bekend in Brussel, en dus zo iemand heeft nu ook een plaats gekregen naast dan bijvoorbeeld zo iemand als George Lemaître, eigenlijk de man die de theorieën van Albert Einstein op punt heeft gesteld, dat is namelijk de man van de Big Bang en het uitdijende heelal, een priester maar een Belg.

HL: Zeg, en hoe zit het dan met de stukken die over die mooie, grote figuren geschreven zijn? Want voor alle duidelijkheid, het zijn verschillende auteurs die hieraan schrijven, hé?

MR: Ja, de idee is dat het de specialisten van het onderwerp zijn die een onderwerp krijgen toegeschoven, die een figuur krijgen toegeschoven. Er worden ook wel wat dingen op bestelling gemaakt, maar het zijn dus in principe wetenschappers of mensen die daar studies rond gedaan hebben die deze biografieën hebben geschreven, met de idee dat die wel zeer betrouwbaar moeten zijn. En ja, wat je dus eigenlijk hebt is de crème de la crème van het biografendom dat zich hier verzamelt, en dat is ook meestal zeer geslaagd, vind ik. Je kan natuurlijk altijd een opmerking maken, bijvoorbeeld over koning Boudewijn staat er niet zoveel in over zijn betrokkenheid bij de moord op Lumumba, over zijn verzet tegen de abortuskwestie, bijvoorbeeld, daar staat eigenlijk, ja, ik zal niet zeggen ‘t wordt een beetje weggemoffeld, maar toch een beetje naar achter gedrukt. Aan de andere kant zie je toch wel, wat koning Boudewijn betreft, toch een aantal nieuwigheden die ik heb gevonden, althans die ik niet kende, bijvoorbeeld dat koning Boudewijn geen voorstander was van de Europese eenmaking, althans niet in de jaren vijftig en zestig, en zich verzette daartegen. Men heeft hem moeten overhalen om daarmee in te stemmen, met name, om macht af te staan aan wat later de Europese Unie is geworden. Dus, je hebt niet alleen een, laat ons zeggen, betrouwbare biografie maar vaak ook allerlei kleine informatie die bij elkaar gezameld is, en die voor het eerst is samengebracht, want er worden niet zoveel biografieën bij ons geschreven natuurlijk.

HL: Dat is waar. Marc, is het iets voor jou? Niet om er in te staan, want ik hoop dat je nog even bij ons blijft, maar is het een boek voor jou?.

MR: Het is zeker een boek voor mij, want dit is een zeer vreemde selectie natuurlijk: het begint met wat rare figuren uit de 12de eeuw waar ik nog nooit had van gehoord tot en met Johnny Harsch, de fotograaf die twee jaar geleden gestorven is, dus het is een zeer diverse verzameling, maar je hebt het leven van allerlei mensen dat zich hier in die duizend

bladzijden afspeelt. En het is altijd... het is natuurlijk altijd een beetje krankzinnig, want je leest natuurlijk geen encyclopedie van voor naar achteren, maar als je het zo doorbladert kom je dus allerlei figuren uit allerlei walks of life tegen en die diversiteit van al wie ooit hier heeft rondgelopen, iets heeft betekend (of niets heeft betekend, dat is jouw eigen smaak dan) dat vindt je hierin. Het is een feest om daar doorheen te wandelen.

HL: Mooi gezegd. Dank je wel, Marc Reynebeau, en nog een fijne avond.

MR: En voor jou hetzelfde.

HL: En voor wie het wil is er dus het 19de deel van het Nationaal Biografisch Woordenboek.